واژه‌نامه توصیفی

مرور انتقادی

مینو یغمایی*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آبان ۱۴۰۱؛ ۲۲(۳۱): ۲۲۸
DOI: 10.48305/22.23

پیشنهاد می شود قبل از خواندن متن زیر، عنوان مرور متون را مطالعه فرمایید.

مرور انتقادی یکی از اشکال مرور متون است که به ارزیابی انتقادی و تحلیل تفسیری متون موجود در مورد یک عنوان مشخص می پردازد. هدف از مرور انتقادی نشان دادن نقاط ضعف و قوت، تضادها، تناقض‌ها و ناسازگاری‌های نظریه‌ها، فرضیات، روش‌های پژوهشی و نتایج این مطالعات است.

این نوع مرور متن سطحی فراتر از خلاصه کردن و توصیف متون دارد. در این جا پژوهشگر شاخص‌ترین و پایه‌ای‌ترین مطالعات مرتبط با حوزه مورد پژوهش که نماینده دیگر کارهای انجام شده در حوزه مورد بحث هستند را مشخص می‌کند. این جستجوی مقالات ممکن است به صورت جامع یا غیر جامع انجام گیرد. سپس این متون اولیه را با ابزارهای ارزیابی (appraisal) یا روشهای تفسیر انتقادی مانند تحلیل محتوا (content analysis) یا سنتز تفسیری انتقادی (critical interpretive synthesis) مورد تامل و نقد (reflection and critique) قرار می‌دهند. به این ترتیب، مرورهای انتقادی تلاش می‌کنند تا به صورت سازنده سایر محققان را در مورد نقاط ضعف تحقیقات پیشین آگاه کنند و با تمرکز و جهت دادن به مطالعات آینده موجب ارتقای دانش شوند. بدیهی است که نویسنده یک مرور انتقادی باید با زمینه مورد پژوهش و مطالعات اولیه انجام شده در آن مورد کاملا آشنا باشد.

در این نوع از مرور نویسندگان برای پژوهش خود زمینه سازی می کنند و نظرات و دیدگاه ها و رویکردهای خود را ارائه می دهند. بدیهی است که پژوهشگران نظرات شخصی خود را به شکل موافقت یا مخالفت با یک مطالعه بیان نمی‌کنند، بلکه بر اثر بخشی و مرتبط بودن استدلال‌ها تمرکز می‌کنند و با در نظر گرفتن شواهد، تفسیرها و تحلیل‌های ارائه شده در مورد تورش احتمالی موجود در مطالعات قبلی و اینکه چه سوالاتی پاسخ داده نشده باقی مانده است نظر می‌دهند.

در زیر عنوان دو مقاله که در آنها از روش مرور انتقادی استفاده شده است ذکر می‌شود.

1. McGaghie WC, Issenberg SB, Petrusa ER, Scalese RJ. A Critical Review of Simulation-Based Medical Education Research: 2003-2009. Med Educ. 2010; 44(1):50-63.
2. Kitsiou S, Paré G, Jaana M. Systematic reviews and meta-analyses of home telemonitoring interventions for patients with chronic diseases: a critical assessment of their methodological quality. J Med Internet Res. 2013; 15(7): e150.

منبعی بیشتر برای مطالعه:

1. Paré G, Kitsiou S. Methods for Literature Reviews. In: Lau F, Kuziemsky C. Handbook of eHealth Evaluation: An Evidence-based Approach. Victoria: University of Victoria publication, Canada; 2016: 157-179.

* **نویسنده مسؤول:** دکتر مینو یغمایی (استاد)، گروه زنان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. yaghmaeim@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۷/۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۷/۱۹

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-23]
[DOI: DOI: 10.48305/22.24]